

POLSKIE TOWARZYSTWO TATRZAŃSKIE

INSTRUKCJA

ZNAKOWANIA I PROWADZENIA SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH W POLSCE

ZATWIERDZONA PRZEZ MIN. KOMUNIKACJI
PISMEM Z DNIA 29 PAŹDZIERNIKA 1947 ROKU
NR. TUR 21/10/47

KRAKÓW 1948

POLSKIE TOWARZYSTWO TATRZAŃSKIE

INSTRUKCJA

ZNAKOWANIA I PROWADZENIA SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH W POLSCE

14e

ZATWIERDZONA PRZEZ MIN. KOMUNIKACJI
PISMEM Z DNIA 29 PAŹDZIERNIKA 1947 ROKU
NR. TUR 21/40/47

MINISTERSTWO KOMUNIKACJI

Wydział Turystyki Ogólnej

i Akwizycji

Nr. 1.668

B/I

461

KRAKÓW 1948

309



32584

DRUK W. L. ANCZYC I SP. W KRAKOWIE
1113 M-32920

3/75-W.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

- § 1. Szlaki turystyczne dzielą się na:
- szlaki główne,
 - szlaki dalekobieżne i łącznikowe,
 - szlaki poboczne, dojściowe lub lokalne.
- § 2. Główne szlaki górskie są następujące:
- beskidzki,
 - sudecki.

Szczegółowe ich trasy opracowują Międzyoddziałowe Komisje PTT do robót w górach a zatwierdza Zarząd Główny PTT.

§ 3. Celem znakowania jest ułatwienie orientacji w terenie, zwłaszcza w wypadku, gdy posługiwanie się mapą i kompasem jest utrudnione lub niemożliwe, na przykład w skałach, lub w terenie nieprzejrystym i pozbawionym punktów orientacyjnych. Znakowanie, zwłaszcza w terenie łatwiejszym, nie ma na celu całkowitego zastąpienia mapy, gdyż turystyka ma być również szkołą orientacji w terenie.

§ 4. Nie należy zbyt wiele mnożyć ilości znakowanych szlaków na terenie danej partii górskiej, wręcz przeciwnie w niektórych okolicach należy

dążyć do redukcji ich liczby. W niektórych bowiem okolicach gór Polski właściwa miara znakowania została już przekroczona. Szlaki turystyczne mają służyć przede wszystkim ruchowi masowemu, młodzieżowemu i popularnemu, natomiast turyści wyrobieni nie potrzebują w tym stopniu szlaków znakowanych.

§ 5. Znakowanie winno być o ile możliwości dyskretnie i zapewniając nieznanemu drogi odszukanie właściwego kierunku szlaku, nie powinno doprowadzać do zeszpecenia krajobrazu przez zbyt wielkie rozmiary poszczególnych znaków i nadmierną ich ponad potrzebę liczbę.

§ 6. Znakowanie górskich szlaków turystycznych jest dwójakiego rodzaju:

- a) ogólnoturystyczne,
- b) narciarskie zimowe.

Organem decydującym o trasowaniu i wyznaczeniu danego szlaku jest właściwa Komisja Międzyoddziałowa PTT do robót w górach na swym przydzielonym jej terenie działania. Żadna placówka ani jednostka organizacyjna PTT nie mogą trasować ani znakować nowych szlaków bez uprzedniego zatwierdzenia właściwej Komisji Międzyoddziałowej do robót w górach. Natomiast stałą konserwację znakowania przeprowadzają placówki i jednostki organizacyjne PTT na swoim terenie pracy.

§ 7. Szlaki turystyczne letnie lub zimowe przekraczające granicę polsko-czechosłowacką, lub prowadzące wzdłuż granicy winny być co do swego przebiegu i koloru znaków, uzgodnione z właściwymi organizacjami turystycznymi i narciarskimi w Czechosłowacji.

II. BUDOWA I PROWADZENIE NOWYCH ŚCIEŻEK

§ 8. Przy znakowaniu należy wykorzystywać przede wszystkim istniejące ścieżki i perci. Budowę nowych ścieżek należy przeprowadzać tylko tam, gdzie jest to niezbędnie potrzebne.

§ 9. Szlaki turystyczne posiadają albo charakter perci tj. widocznego, stale używanego w terenie śladu, albo też ścieżki, która winna być stale w należyłym stanie używalności utrzymywana. Rozumie się przez to ścieżki i perci specjalnie budowane od nowa w terenie, nie zaś wykorzystywane i istniejące już w danym terenie ścieżki, płaje itp. przed przeprowadzeniem szlaku turystycznego.

§ 10. Ścieżki należy budować i prowadzić na szlakach przeznaczonych dla ruchu masowego, natomiast w górach samych i na szlakach mniej uczęszczanych przeważać powinny perci.

§ 11. Przy budowie nowej ścieżki czy perci należy zasięgnąć opinii geologów, czy projektowana trasa nie przetnie obsuwających się stoków. Częstość bowiem nieprzemysłana trasa ścieżki powoduje obsunięcie się całego zbocza, zeszpecenie krajobrazu i wybitną szkodę gospodarczą.

§ 12. W miejscach usypujących się niezbędne jest umacnianie ścieżek, niekiedy nawet i podmurowywanie.

§ 13. Zakosów (serpentyń) należy o ile możliwości unikać, ponieważ skłaniają one turystów zwłaszcza przy zejściu do samowolnego «skracania» drogi, przez co wydeptują nowe ścieżki i rujną całe zbocza. W razie konieczności budowy zakosów (serpentyń) należy je trasować i budować bardzo starannie i umiejętnie. Przy trasowaniu należy wybierać o ile możliwości taki przebieg zakosów (serpentyń), aby nie zachęcał do robienia skrótów po zboczu, i aby dla turysty robienie takich skrótów nie przedstawiało interesu. Kilka metrów przed i za miejscem właściwego zakrętu (zwrotu ścieżki) należy łagodzić nachylenie trasy co najmniej dwukrotnie w stosunku do nachylenia całej ścieżki.

§ 14. Niekiedy zachodzi konieczność ułożenia na ścieżce stopni kamiennych w formie schodków, które to odcinki wymagają szczególnie pieczołowitej kontroli i odnawiania. Budowy jednak schodków na ścieżkach należy unikać, gdyż są to spe-

cialnie. nużące odcinki szlaków turystycznych. Wskutek tego skłaniają one turystów zwłaszcza na zakosach do skracania drogi i omijania ich przez wydeptywanie nowych ścieżek w terenie.

§ 15. W wypadku, gdy ścieżki i perci przechodzą przez zarośla a zwłaszcza przez kosówkę, winny one być w miarę potrzeby starannie przecinane i uwalniane z nadmiernie zarastających krzewów.

§ 16. Ścieżka turystyczna winna mieć szerokość około 60 cm, a nie przekraczać nigdy szerokości 80 cm. Wyjątek stanowią chodniki spacerowe o szerokości około 1 m w okolicach miejscowości uzdrowiskowych i na szlakach wyjątkowo silnie uczęszczanych.

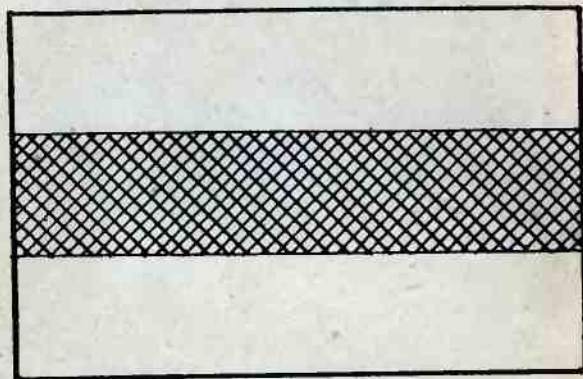
§ 17. W razie konieczności budowy specjalnej ścieżki turystycznej, należy poprowadzić jej trasę w sposób wykorzystujący najlepiej teren przy wznoszeniu się i opadaniu. Nachylenie szlaku winno być na ogół równomierne.

§ 18. Szlak turystyczny łączący dwa obiekty czy punkty, położone na mniej więcej jednakowej wysokości, winien być przetrasowany w sposób możliwie nie tracący na wysokości. Jeśli biegnie zboczem winien trawersować je o ile możliwości poziomo, omijając żłeby i kotliny, lub przecinając je po najkrótszej linii, zawsze z zastrzeżeniami podanymi w § 11.

§ 19. Przy budowie nowej ścieżki turystycznej należy sobie zapewnić zgodę właścicieli terenu, przez które ma przebiegać nowa ścieżka.

III. SZCZEGÓŁOWA INSTRUKCJA ZNAKOWANIA

§ 20. Obowiązuje znakowanie sposobem poziomym, barwnych pasków na białym tle, tj. jeden pasek kolorowy między dwoma białymi, wszystkie jednakowej szerokości:



Ten sposób znakowania ułatwia orientację o zmierzchu i w nocy i nie pozostawia wątpliwości, czy ewentualny znak jest naprawdę znakiem

turystycznym, czy też przypadkową barwną plamą lub znakowaniem gospodarki leśnej.

§ 21. Jako zasadniczych kolorów na białym tle używa się barw: czerwonej, niebieskiej, żółtej, zielonej i czarnej.

§ 22. Kolor czerwony jest przeznaczony przede wszystkim dla głównych szlaków beskidzkiego i sudeckiego. Można go używać poza tym do szlaków dalekobieżnych, ale tylko takich, które nigdzie się nie stykają ze szlakiem głównym lub zbytnio się do niego nie zbliżają.

§ 23. Kolor niebieski jest przeznaczony przede wszystkim dla szlaków dalekobieżnych i łącznikowych, a następnie dla wariantów szlaku głównego, oraz wyjątkowo dla ważniejszych szlaków pobocznych.

§ 24. Kolorem czarnym można znakować tylko wyjątkowo i tylko mniej ważne szlaki poboczne, w wypadku braku innych kolorów dla szlaków z danego punktu wyjściowego.

§ 25. Samym kolorem białym nie znakuje się szlaków turystycznych, lecz tylko krótkie dojścia od poszczególnych szlaków do wód do picia, kołeb, groć i rzeczy godnych zwiedzenia, położonych w niewielkiej odległości od danego szlaku (§ 43).

§ 26. Samym kolorem barwnym bez pasków białych nie znakuje się.

§ 27. Dłuższe a zwłaszcza więcej używane szlaki, należy znakować jedną barwą, tak, aby turysta mógł o ile możliwości przejść daną trasę za jednym kolorem znaków. Dwa szlaki o tej samej barwie nie mogą się stykać ze sobą inaczej, jak tylko na końcu swego przebiegu w punktach wyjściowych, a w żadnym razie nie mogą się krzyżować ze sobą.

§ 28. Należy dążyć do tego, aby o ile możliwości wszystkie szlaki wychodzące z danego punktu wyjściowego zaczynały się w jednym miejscu, gdzie powinna stać jedna tablica orientacyjna. Takim punktem wyjścia różnych szlaków z jednej miejscowości powinien być bardzo uczęszczany punkt jak np. schronisko turystyczne, dworzec kolejowy czy autobusowy, plac targowy itp.

§ 29. Znaki należy umieszczać tak, aby służyły dla orientacji turystów idących w obu kierunkach. Należy je umieszczać o ile możliwości tak wysoko, aby były widoczne w zimie przy wysokiej pokrywie śniegu, w zasadzie około dwa metry nad ziemią.

§ 30. Normą dla ilości znaków jest zasada, aby przy minimalnej ilości możliwie znaków, jeden znak był widoczny od drugiego, zwłaszcza w terenie mylnym i na bezdrożach. Zależnie jednak od warunków terenowych i celu znakowania znaki mogą być umieszczane rzadziej lub gęściej.

§ 31. Szczególnie gęsto i starannie winny być wyznakowane:

- a) ścieżki dla ruchu masowego i używane przez mało wprawnych,
- b) początek i koniec szlaków,
- c) miejsce zbieżności szlaku z wyraźnej drogi na mniej wyraźną drogę lub ścieżkę,
- d) wybitna zmiana kierunku szlaku,
- e) miejsca, gdzie szlak z dna doliny zbacza na stok góry,
- f) miejsca, gdzie szlak opuszcza grań,
- g) miejsca, gdzie szlak prowadzący zasadniczo w górę opada w dół w pewnych punktach (traci na wysokości) lub odwrotnie, prowadzący zasadniczo w dół w pewnych punktach wznosi się w górę,
- h) na halach i polanach, gdzie znakowanie prowadzone jest po kamieniach,
- i) w miejscach, gdzie orientacja jest wybitnie utrudniona,
- j) miejsce rozgałęzienia się lub skrzyżowania dwóch lub więcej szlaków.

§ 32. We wszelkich wypadkach wyżej wymienionych umieszcza się w niewielkich odstępach kilka tuż po sobie następujących znaków.

§ 33. Znakujący powinni w każdym razie zawsze pamiętać o tym, że danym szlakiem mogą się posuwać turyści całkowicie początkujący lub mało wprawni, a także w złą pogodę i mgłę i dla nich

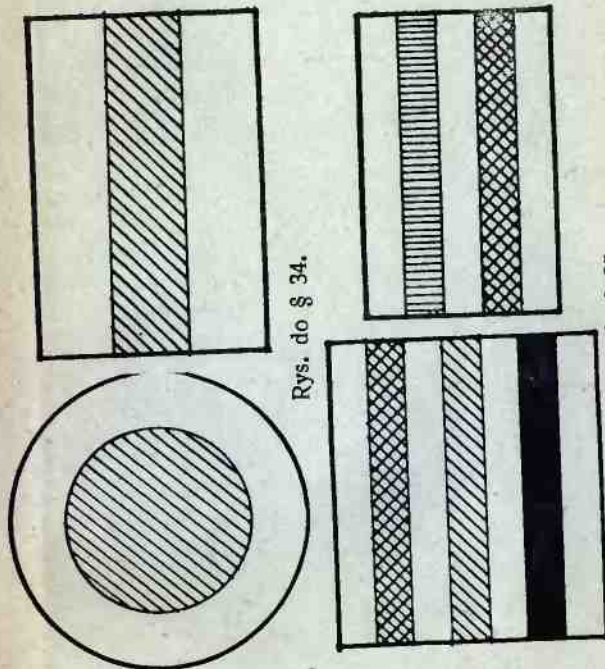
jest przede wszystkim znakowanie przeznaczone. Znakujący powinien zatem wczuć się w sytuację turysty znajdującego się po raz pierwszy w górach, lub po raz pierwszy na danym szlaku i stosownie do tego umieszczać znaki.

§ 34. Na początku i na końcu każdego szlaku turystycznego umieszcza się jako pierwszy względnie ostatni znak w formie krążka barwnego otoczonego białym kołem. Krążek barwny winien mieć średnicę około 6 do 8 cm, zaś szerokość paska białego otaczającego krążek, około 4 do 6 cm, tak, że łączna średnica całego krążka wynosi około 10 do 14 cm.

Zaraz obok w kierunku przebiegu szlaku umieszcza się pierwszy zwykły znak, tj. trzy paski poziome.

§ 35. Jeżeli na pewnej przestrzeni schodzą się znakowania dwóch lub więcej szlaków turystycznych, biegnących tą samą trasą, wspólny odcinek znakuje się w ten sposób, że umieszcza się wszystkie znaki razem, jeden bezpośrednio nad drugim, oddzielone jeden od drugiego białym paskiem. Na całym przebiegu odcinka wspólnie biegnących szlaków należy zachować stale tą samą kolejność barw przy wspólnych znakach.

Na odcinkach wspólnie biegnących dwóch lub więcej szlaków nie należy umieszczać znaków tych szlaków osobno lub na osobnych obiektach.



Rys. do § 34.

Rys. do § 35.

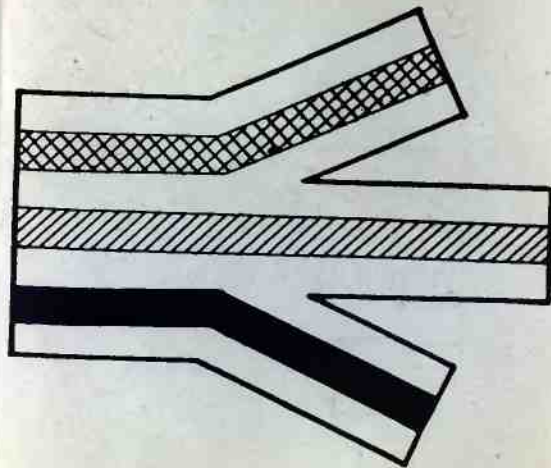
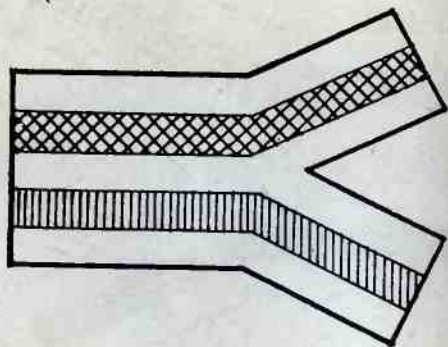
§ 36. Poza szczególnie starannym wyznakowaniem miejsca rozgałęzienia się dwóch lub więcej szlaków, należy zastosować znak rozwidlający się, oznaczający odchylenie wspólnie dotąd biegnących barw, a to według załączonego wzoru, jak na rysunku.

Znak rozwidlających się szlaków jest rzecz jasna odpowiednio dłuższy od normalnego (§ 39).

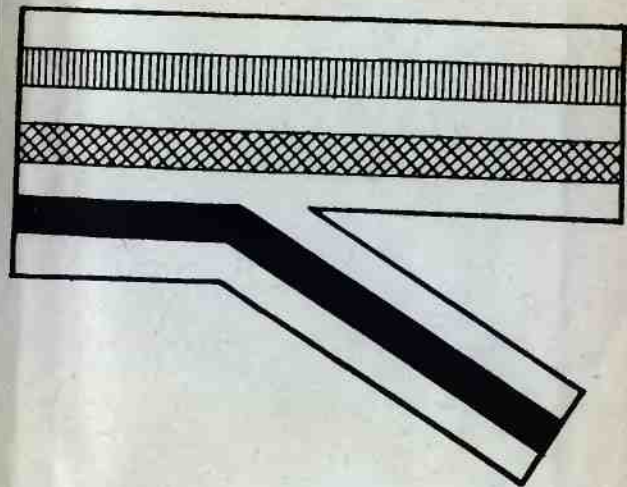
Układając kolejność barw, która powinna być stała na danym odcinku zachowana, przy znakach wspólnych o potrójnej lub o większej liczbie barw, gdzie po pewnym czasie odgałęzia się tylko jeden szlak, a pozostałe bieżą dalej, należy baczyć aby barwa szlaku odgałęziającego się wcześniej, została umieszczona na zewnątrz.

Dobrze jest, jeśli znak rozwidlający się wskazuje dalszy właściwy kierunek odgałęziających się szlaków, jednakowoż w lesie przy umieszczaniu znaków na drzewach nie będzie to możliwe. To też znak rozwidlający się przede wszystkim ostrzeże tylko turystę, że w tym punkcie następuje rozgałęzienie szlaków dotychczas wspólnie biegnących. Kierunek jednak odgałęziających się szlaków powinien przede wszystkim wskazywać drogowskaz (§ 57).

Kształt znaku rozwidlającego się powinien być taki, aby nie pozostawiał wątpliwości co do swego znaczenia, tj. zwłaszcza rozwidlające się ramiona znaku powinny być dosyć długie i wyraźne.



Rys. do § 36.



§ 37. Poniżej normy, rzadziej, można umieszczać znaki na tych częściach szlaków, w których prowadzą one dłuższy czas gościńcem lub wyraźną drogą jezdnią bez odgałęzień, nasuwających wątpliwości co do właściwego kierunku szlaku. Znaki mogą być wówczas mniejsze niż przewiduje instrukcja (§ 39) i nie muszą być z daleka widoczne. Natomiast szczególnie starannie należy wyznakować miejsce, gdzie szlak turystyczny schodzi z gościńca lub wyraźnej drogi jezdnej rzadko znakowanej na mniej wyraźną drogę lub ścieżkę. Poleca się w tym wypadku umieszczenie drogowskazu (§ 57) lub ewentualnie pomocniczych kolorowych strzałek kierunkowych.

§ 38. Jeśli szlak wiodący lasem przecina polanę i wchodzi z powrotem w las, to na obydwu wlotach do lasu winny być umieszczone wielkie i wyraźne znaki, tak, aby o ile możliwości z każdego punktu polany były widoczne. O ile to możliwe należy zastosować przy wlotach do lasu strzałki kierunkowe, wskazujące przeciwny wlot do lasu. Strzałki powinny być malowane barwnie, w ostateczności mogą być drewniane lub metalowe i przybite do drzewa, w tym jednak wypadku należy pamiętać, że są bardziej narażone na zniszczenie lub kradzież.

§ 39. Normą wielkości znaku jest długość jednego paska około 20 do 25 cm, szerokość 4 do 5 cm. Normalny więc wymiar całego znaku zło-

żonego z dwóch pasków białych i jednego kolorowego będzie około 20 do 25 cm długości i około 12 do 15 cm szerokości. Jeśli znaki są umieszczane gęściej i łatwo widoczne, mogą być mniejsze od normy, jeśli jednak są umieszczone dalej od siebie i trudniej widoczne, w takim razie muszą być większe od normy.

§ 40. Spośród obiektów, na których umieszczamy znaki, wybierać należy z reguły takie, aby znaki były jak najwyżej, a więc przede wszystkim na drzewach (po oskrobianiu chropowatości kory i oczyszczeniu danego miejsca z ewentualnie zasłaniających je gałęzi) a na przestrzeniach bezdrzewnych na ścianach skalnych, głazach, pniakach, budynkach, płotach itp., dopiero zaś w razie koniecznej potrzeby na specjalnych tykach lub palach. Na domach i szałasach znaki należy umieszczać na węglach budynków. Na poręczach, płotach, krzyżach przydrożnych i kapliczkach, znaki należy umieszczać tylko wyjątkowo w braku innych obiektów.

§ 41. Umieszczanie znaków na słupach i kamieniach granicznych oraz na znakach triangulacyjnych jest prawnie zakazane.

§ 42. W terenach bezdrzewnych, a zwłaszcza na drodze szczególnie mylnej specjalnie we mgle, wskazanym jest ustawienie stałych pali opatrzonych u góry znakami turystycznymi, tabliczkami orientacyjnymi oraz strzałkami kierunkowymi.

Umieszczanie tabliczek orientacyjnych wskazujących kierunek drogi lub strzałek kierunkowych jest pożądaną zwłaszcza w miejscu zmiany kierunku szlaku. Znakowanie systemem stałych pali należy stosować tylko wyjątkowo, na szlakach szczególnie niebezpiecznych lub przeznaczonych dla ruchu masowego.

§ 43. Niekiedy wskazane jest wyznakowanie krótkich dojsć do położonych opodal szlaków turystycznych takich obiektów jak źródła lub studzien z wodą do picia, koleb, grot i szczególnie ciekawych obiektów lub punktów widokowych, godnych zboczenia. W tym celu początek takiego dojścia oznacza się białą strzałą kierunkową i drogowskazem lub co najmniej odpowiednią literą, a to:

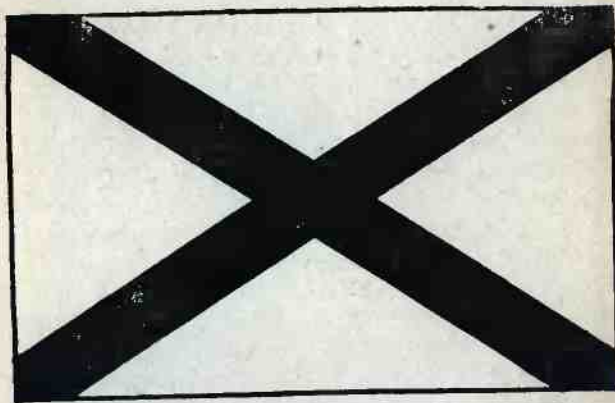
- W — widok
- G — grot
- K — koleba
- Z — źródło
- S — studnia

ponadto podaje się czas potrzebny na dojście w minutach. Takie dojście znakuje się jednym wąskim białym paskiem.

IV. ZNAKOWANIE ZIMOWE I NARCIARSKIE

§ 44. Specjalne szlaki narciarskie zwłaszcza zjazdowe znakuje się takim samym kolorem barwnym na białym tle:





Wielkość znaku taka, jak letniego (§ 39).

§ 45. Szlaki letnie, które bez zmian nadają się na szlaki narciarskie, nie posiadają osobnego znakowania zimowego. Winny one jednak posiadać osobne tablice orientacyjne (drogowskazy) w punktach wyjściowych, objaśniające należycie charakter szlaku.

§ 46. Szlaki letnie wymagające pewnych wariantów narciarskich zwłaszcza zjazdowych, należy znakować znakami narciarskimi, tej samej barwy co szlak letni, umieszczając wyraźne drogowskazy na odgałęzieniu i w miejscu powrotu wariantu na szlak letni.

§ 47. Szlaki specjalnie przeznaczone wyłącznie dla celów turystyki zimowej, należy znakować znakami zimowymi narciarskimi według wzoru § 44.

§ 48. Specjalne szlaki narciarskie winny jeśli to możliwe wykorzystywać wszelkie dogodnie istniejące drogi, ścieżki lub przesieki leśne i plaże, tylko zaś w razie szczególnej potrzeby winny być prowadzone przez specjalnie wykonany przeręb lub osobno zrobioną trasę. W tym wypadku stosuje się do budowy nowych szlaków narciarskich wszystkie przepisy zawarte w rozdziale II. niniejszej instrukcji zwłaszcza §§ 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18 i 19. Rzecz jasna, że szerokość szlaku zjazdowego jest odpowiedniq większa.

§ 49. Niezbędne dla niektórych odcinków zjazdowych szlaków narciarskich przesieki leśne powinny być dokonywane jedynie w okolicach masowego ruchu narciarskiego i tam, gdzie teren tego wyjątkowo wymaga, przede wszystkim więc na szlakach wiodących zbyt stromo, w wąskich jarach, gęstych lasach itp., tak, aby przeciętny narciarz mógł wyzyskać dany szlak dla zjazdu możliwie bezpiecznego.

§ 50. Przy budowie tzw. nartostrad należy zastosować zwłaszcza w terenie leśnym o małej widoczności znaki ostrzegawcze, analogicznie do znaków używanych dla ruchu samochodowego na

szosach, zwłaszcza ostrzeżenia przed zakrętami, skrzyżowaniami i specjalnie niebezpiecznymi miejscami.

§ 51. Dojścia do schronisk w okolicach bezdrzewnych mogą być dla celów turystyki zimowej wyznakowane w odległości do 500 m od schroniska za pomocą tyk opatrzonych wysoko umieszczonymi znakami turystycznymi, wbijanymi w śnieg lub umocowanych kamieniami. Pieczę nad tymi tykami powierza się zarządom schronisk, które je ustawiają na początku i usuwają na końcu sezonu zimowego. W umowach dzierżawnych lub o zarząd schroniska należy zamieszczać odpowiednie punkty kontraktu.

§ 52. Na trudnych pod względem orientacji, a silnie uczęszczanych w zimie odcinkach szlaków turystycznych, można również umieszczać na czas sezonu zimowego takie same tyki. W pewnych wypadkach, o ile odcinki takie położone są w pobliżu schronisk, opieka nad tykami, ustawianie i usuwanie ich winno być obowiązkiem kontraktowym dzierżawcy lub zarządcy schroniska.

§ 53. W drodze wyjątku można również dla celów turystyki zimowej i narciarskiej przeprowadzić znakowanie systemem stałych pali według wzoru § 42, tylko na terenach bezdrzewnych o szczególnie trudnej orientacji.

V. TABLICE ORIENTACYJNE I DROGOWSKAZY

§ 54. Każdy szlak turystyczny lub narciarski winien mieć na swych końcach oraz na skrzyżowaniach z innymi szlakami tablice orientacyjne względnie drogowskazy. Wyjątek stanowi właściwy teren wysokogórski tatrzański, gdzie drogowskazów się nie umieszcza. Umieszczona na początku względnie na końcu szlaku tablica orientacyjna powinna zawierać następujące dane: oznaczenie towarzystwa znakującego (a więc Polskie Towarzystwo Tatrzańskie), rodzaj znaku, punkt docelowy, oraz czas przejścia w godzinach.

§ 55. Najtrwalsze i najwyraźniejsze są tablice emaliowane, lecz są równocześnie najdroższe i najbardziej narażone na uszkodzenia. Tablice malowane na drzewie lub na blasze wymagają ciągłej konserwacji, względnie wymiany co jakiś czas. Specjalnie przy wykonywaniu tablic i drogowskazów należy używać jak najlepszych farb, gdyż od tego zależy ich trwałość. Maksymalny wymiar tablicy orientacyjnej nie powinien przekraczać 50×70 cm.

Wzór tablicy orientacyjnej patrz rysunek na str. nast.

Wskazaniem jest, aby tablica orientacyjna była chroniona daszkiem przed deszczem i śniegiem.

§ 56. Jeżeli z jednego punktu wychodzi kilka znakowanych szlaków, winna w tym punkcie stać jedna tablica orientacyjna dla wszystkich szlaków.

§ 57. Drogowskazy winny być wielkości około 15×40 cm i wyglądać jak wzór na rysunku.

Specjalnie miejsca krzyżowania się i rozgałęzienia szlaków winny być nie tylko specjalnie starannie wyznakowane, lecz opatrzone w drogowskazy według powyższego wzoru.

VI. PROWADZENIE ROBÓT I KONSERWACJA

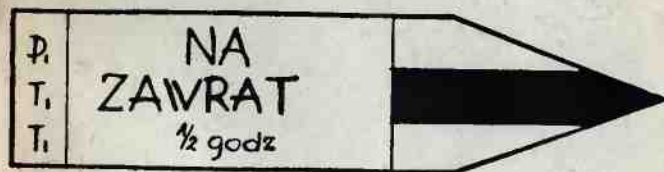
§ 58. Wszystkie szlaki turystyczne i narciarskie winny być z reguły trasowane i znakowane za wiedzą i zgodą właścicieli posiadłości, przez które biegną. O ile możliwości zgodę tę i to pisemną należy sobie zapewnić z góry. Tak samo dotyczy to umieszczania znaków na budynkach lub płotach. Należy objaśnić właścicielowi gruntu, czy domu znaczenie publiczne znaków, ich potrzebę oraz warunki ochrony.

§ 59. W czasie prowadzenia robót należy postarać się o uświadomienie ludności, a zwłaszcza młodzieży wiejskiej za pośrednictwem szkół o konieczności ochrony znakowania turystycznego i nie niszczenia go.

§ 60. Wszystkie szlaki winny być odnawiane w zasadzie co trzy lata, wynika więc stąd, że co

Polskie Towarzystwo Tatrzańskie		
	Morskie Oko przez Halę Gąsienicową (1½ godz.) i Zawrat (¼ godz.)	8 godz.
	Giewont	3½ godz.
	Nosal	¾ godz.
	Hala Gąsienicowa przez Jaworzynkę	1½ godz.

Rys. do § 55.



Rys. do § 57.

roku winna być odnawiana 1/3 część szlaków będących pod opieką danej placówki czy jednostki organizacyjnej i do tego muszą być dostosowane programy robót i odpowiednie budżety.

§ 61. Ponadto należy uzupełniać co roku wszystkie ważniejsze braki, a specjalny nacisk należy kłaść na należytą konserwację i częste odnawianie tablic orientacyjnych i drogowaskazów.

§ 62. Jednostki organizacyjne czy placówki wykonujące znakowanie w terenie prowadzą specjalną ewidencję posiadanych oraz odnawianych szlaków turystycznych na swym terenie pracy, z zaznaczeniem kilometrażu, daty, barwy i nazwiska znakującego względnie odnawiającego znaki, wreszcie kosztów wykonania roboty. Również należy prowadzić ewidencję tablic orientacyjnych i drogowaskazów.

§ 63. Ewidencję należy prowadzić przez kopie, które mają być odsyłane do Zarządu Głównego PTT. Centralne Biuro PTT prowadzi ewidencję wszystkich szlaków turystycznych i narciarskich, nanosząc je na tej podstawie na specjalne arkusze map danego terenu.

§ 64. Centralna ewidencja szlaków turystycznych i narciarskich jest prowadzona zarówno do własnego użytku, jak i do użytku władz opiekujących się turystyką, władz wojskowych, a specjalnie Wojskowego Instytutu Geograficznego, oraz do celów publikacyjnych.

VII. FARBY I PRZYBORY

§ 65. Do znakowania używa się następujących gatunków farb:

- a) biała: biel cynkowa,
- b) czerwona: cynober czerwony prawdziwy (chiński). Ciężki i bardzo drogi, lecz wyraźny i trwały. Cynober czerwony sztuczny jest lekki i tani lecz bardzo nietrwały. Dla zaoszczędzenia kosztów można go używać przy pierwszym znakowaniu, zaś następne odnawianie znakowania należy wykonać cynobrem prawdziwym lub zmieszszanym ze sztucznym co najmniej w połowie,
- c) niebieska: najlepiej nadaje się ultramaryna. Należy jednak zmieszać ją do 1/4 części z farbą białą, gdyż sama jest za ciemna i na powietrzu ciemnieje,
- d) zielona: cynober zielony jasny,
- e) żółta: najlepsza mieszanina 1/2 baltimore, 1/4 satynober jasny, 1/4 biel cynkowa. Sama baltimore kryje słabo i dopiero po 2—3-krotnym pociągnięciu trzyma się dobrze i wyraźnie, a ponadto na powietrzu często ciemnieje w odcień brunatny,
- f) czarna: sadza angielska.

§ 66. Farby zaprawia się najlepszym pokostem prawdziwym, najlepiej polimeryzowanym olejem lnianym i sekatywą. Gęstość farb powinna być większa niż do zwyczajnych celów pokostniczych, aby farba nie spływała i lepiej kryła.

§ 67. Pędzel powinien być mały, lecz z dobrym włosem, natomiast powinien posiadać długą rączkę.

§ 68. Farby nosi się najlepiej w puszkach blaszanych (kilowych) z hermetycznymi przykrywkami. Puszki wkłada się z osobna do «dwojaków» z blachy, mieszczących dwie puszkę, jedną z farbą białą, drugą z farbą kolorową. Puszki powinny być zaopatrzone w ruchomy kabłąk z rączką. Po obu stronach «dwojaków» przylutowane kawałki blachy stanowią miejsce przechowywania pędzli.

§ 69. Do obcinania zasłaniających gałęzi najpraktyczniejsza jest ręczna piłeczka, a do ostatecznego oczyszczenia miejsca pod znak z chropowatości kory na drzewach lub z porostów na drzewach i kamieniach, stalowa szczotka jak najtwardsza.

§ 70. Słupy pod tablice orientacyjne i drogowskazy, oraz pale do trwałego znakowania (§§ 42 i 52) impregnuje się w następujący sposób: wierci się świdrem 7 mm otwór skośnie do środka słupa tak głęboko, aby sięgał 1/4 części słupa przeznaczonej do wkopania, następnie sypie się

w otwór 4—6 gramów dobrze mielonej i utartej mieszaniny sublimatu i soli kuchennej w stosunku 9 części sublimatu i 4 części soli, po czym otwór zabija się szczelnie korkiem. O ile impregnowanie jest niemożliwe, koniec słupa mający być wkopany powinien być opalony.

§ 71. Do zamalowywania kasowanych szlaków używa się mieszaniny farby czarnej i białej (barwa szara).

VIII. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE I WYKONAWCZE

§ 72. Zmiana trasy lub koloru znakowania szlaków turystycznych lub narciarskich górskich, istniejących na terenach dawnej Rzeczypospolitej według stanu sprzed 1939 roku może być dokonana tylko w razie uzasadnionej potrzeby i po uzyskaniu aprobaty odpowiedniej Komisji Międzyoddziałowej PTT do robót w górach lub Zarządu Głównego PTT, na wniosek placówki czy jednostki organizacyjnej prowadzącej roboty.

§ 73. Sudecka Międzyoddziałowa Komisja PTT do robót w górach opracuje sieć szlaków turystycznych i narciarskich na terenie gór Ziemi Odzyskanych na zasadach powyższej instrukcji. Odnosnie do szlaków granicznych opracowanie to nastąpi w porozumieniu z Klubem Czeskich Turystów.

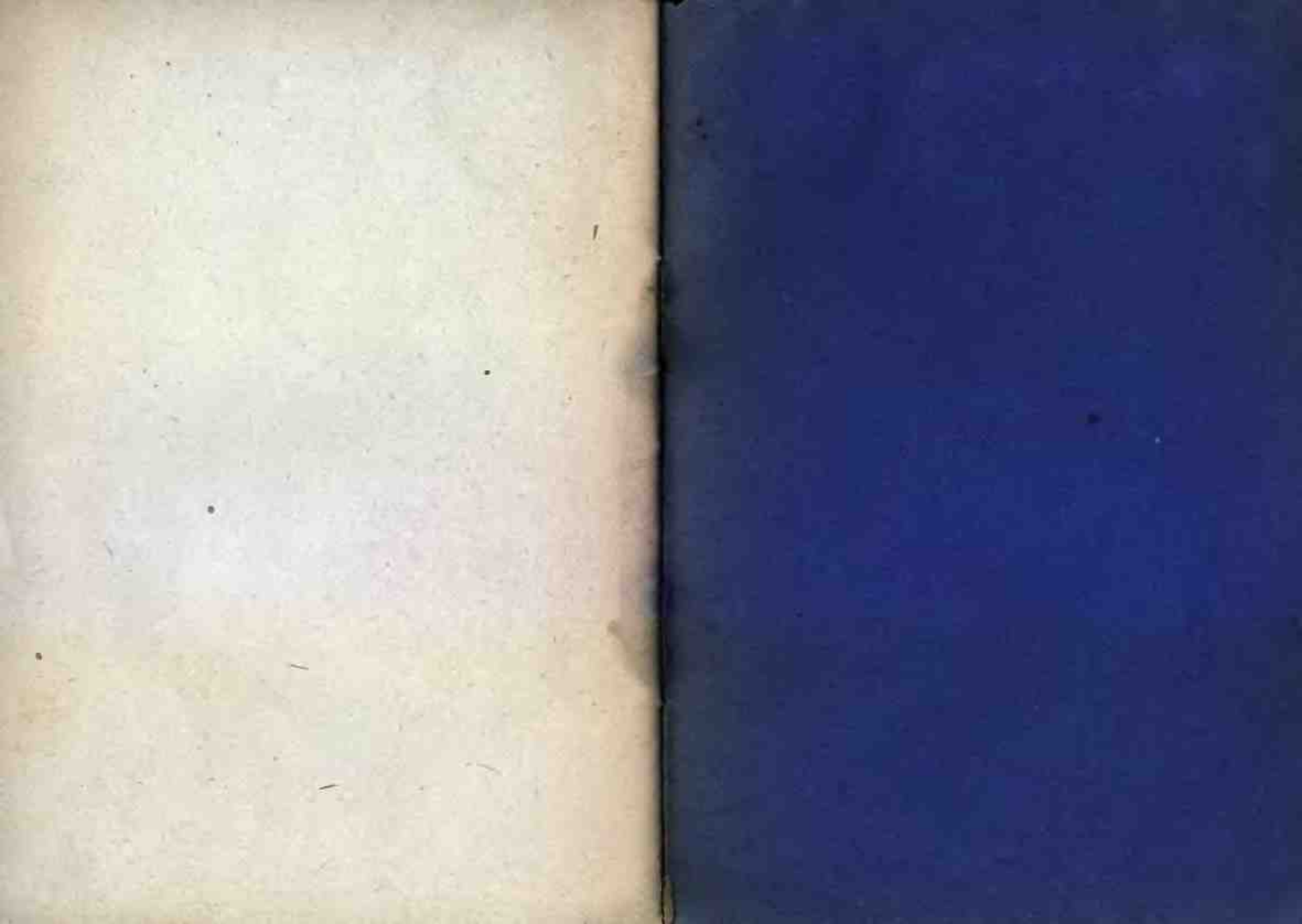
§ 74. Wytyczne niniejsze obowiązują wszystkie placówki i jednostki organizacyjne PTT oraz wszystkie inne organizacje turystyczne i narciarskie, które po porozumieniu się z PTT podejmą się trasowania i znakowania szlaków turystycznych i narciarskich na terenie gór Polski.

§ 75. Instrukcja powyższa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

* * *

U w a g a: Niniejsza instrukcja oparta jest na analogicznej instrukcji opracowanej przez śp. mgr. Witolda Mileskiego b. dyrektora Centralnego Biura PTT, a zatwierdzonej w 1935 r. przez Zjazd Turystyczny w Wiśle, i ogłoszonej w tymże roku przez Ministerstwo Komunikacji. Obecny tekst opracowali prof. F. Rapf z Nowego Sącza i dyr. B. Małachowski z Krakowa, a został zatwierdzony przez Komisję Planowania przy Zarządzie Głównym PTT w dniu 11 października 1947 r. oraz przez Wydział Turystyki Min. Komunikacji pismem z dnia 29 października 1947 r. Nr Tur. 21/10/47.





P

Biblioteka Główna
WSWF Gdańsk-Oliwa

32584
32584

